

P. BOHUMÍR JIRKŮ

JESLIČKY

POKOJ LIDEM DOBRÉ VŮLE

PRAHA - 1951

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA

--

Nihil obstat:

**can. Th. Dr. Josephus Kubík,
censor.**

Imprimatur:

**Antonius Stehlík,
vicarius capitularis.**

M. H. 7972

Pragae, die 12. Decembris 1951.

*Staré písně v duši znějí,
a s nimi jdou sny jesliček
kol hlavýj mé, jak ve závěži
hlas traticích se rolniček ...*

Jaroslav Vrchlický

Jak kouzelné to slovo: jesličky. Kolik vzpomínek nám vyvolává v mysli. Vždyť co to bylo krásných chvil, kdy jsme se obdivovali figurkám v jeslích neb jsme je sami stavěli a shromažďovali kol malých jesliček s ještě menším Jezulátkem. Vždy a každý rok jsme na nich něco nového objevovali a často jsme žárlivě sledovali eventuelní lepší výtvary svých kamarádů. To jsou vzpomínky.

Nyní bychom si rádi něco řekli o jesličkách, a to jednak o tom, jak se jesličky vyvíjely a jak vytvářely svou tradici, jednak co nám symbolisují jako součást našich kostelů svým heslem „Gloria in excelsis Deo et pax hominibus bonae voluntatis“ (Sláva Bohu na výsostech a pokoj lidem dobré vůle).

NEJDŘÍVE PŮVOD JESLIČEK

Otevřeme-li knihu evangelia sv. Lukáše, tu hned na počátku, ve druhé kapitole, se dočítáme o události, jež měla takový význam pro naši spásu — to je narození Ježíše Krista. Svatý Lukáš jako dobrý pozorovatel vykreslil nám narození Ježíškovo s velikou přesností. Píše doslovně: „Stalo se pak v oněch dnech, že vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět. Tento soupis konal se prvně za náčelnictví Quiriniova v Syrii. I šli všichni, aby se přiznávali každý do města svého. Odešel pak i Josef z Galilee z města Nazareta do města Davidova, jež slove Betlém, poněvadž byl z kmene a domu Davidova, aby se přihlásil s Marií, zasnoubenou manželkou svou, která byla těhotná. Stalo se pak, když tam byli, naplnily se dnové, aby porodila. I porodila syna svého prvorozeného a obvinula jej plénkami a položila v jeslích, poněvadž neměli místa v hospodě.“ (Luk. 2, 1-7.) Potud je zpráva, již vděčí veškeré umění ve stavbě betlémů za svůj původ.

VZHLED JESLIČEK

Jelikož nemáme zcela přesných zpráv, v jaké místnosti se Ježíšek narodil, bere-

me za základ zbožné podání, jež zde mluví o chlévě. Svatý Lukáš totiž znovu píše o tom, jak i andělé řekli pastýřům: „A toto vám bude znamením: naleznete dítě plenkami obvinuté a položené v jeslích.“ (Luk. 2, 12.) Jelikož jesle v té době, zrovna tak jako později, byly stavěny jen do chlévů na píci pro dobytek, má se za to, že místem zrození Syna Božího byl skutečně opuštěný chlév.

Druhou zvláštností v betlémech je zobrazování přítomnosti dvou zvířat. Je to osel a vůl. Ze svatých evangelií nemáme o tom žádných záznamů. A také nemůžeme připustit, že by bylo šlo o chlév ještě používaný. Proto přítomnost těchto zvířat při narození Kristově je nemyslitelná. Proč tedy se do jesliček staví? Vysvětlení je na snadě. Ve starozákonní době žil asi v osmém století před narozením Krista Pána prorok Isaiáš. Ten předpověděl mnoho o Kristu Pánu, a — narážeje na chladnost, s jakou se tehdy chovali Židé ke svému Pánu a Bohu — píše ve své knize:

Zná vůl hospodáře svého a osel jesle
Pána svého,

Israel však mne nezná... (Isaiáš 1, 3.)

V tomto přeneseném významu vložili pak křesťané ve starověku tyto dvě figu-

ry k zobrazení jesliček, aby také tím ukázali, jak ani betlémští svého Pána při narození nepoznali. Vždyť na to si stěžuje i Kristus Pán v dospělém věku, když lká a pláče nad Jerusalemem: „Kdybys aspoň ty, a to v tento den svůj, poznalo času navštívení svého.“ (Volně dle Luk. 19, 41.) Přítomnost těchto roztomilých figur je tedy pouze symbolická.

DOBA PRVNÍCH SEDMI STOLETÍ

Po útěku z Betléma před hněvem Herodesovým žila sv. Rodina asi dva roky v Egyptě. Odtud pak s dvouletým Ježíškem se vrací zpět do Palestiny, ale ne již do Betléma, nýbrž do Nazareta. Jeskyně upadla téměř v zapomenutí. Za učitelského působení Ježíšova vystoupily do popředí jiné starosti, a tím spíše po Jeho krvavé smrti na Kalvárii. Teprve po určitém odstupu, snad vlivem sv. apoštolů, kteří sbírali památky na pozemský život svého Pána a Mistra, dozvěděli se od Matky Boží — jež sama zemřela asi 30 let po smrti Pána Ježíše — kde se Ježíšek narodil. V té době pravděpodobně vzniká uctívání jeskyně narození a snad jesliček vůbec. První autentickou zprávu o jeskyni a jesličkách máme u Origena, jenž byl vel-

mi vzdělaným obhájcem náboženství Božího ve třetím století. Píše, že mnozí křesťané nemohou bez pohnutí shlížeti na místo narození Ježíškova.

Začátkem IV. století zrušil římský císař Konstantin všechny nálezy proti křesťanům a tím zastavil jejich pronásledování. Křesťané putují již bez bázně k betlémskému posvěcenému místu a stoupající počet poutníků a velikost jejich votivních darů dovoluje udržovat jeskyňku v nádherném stavu. Brzy vzniká z jeskyňky kaplička, pak malý chrám a v polovici čtvrtého století, asi kolem r. 350, dává svatá Helena, matka Konstantinova, rozkaz, aby se nad jeskyní narození postavila velká basilika, kde by byly chovány jesličky.

Je zcela přirozené, že po zrušení pronásledování chtěli mít křesťané také v samotném Římě kostel či chrám narození Božího. Již papež Liberius r. 360 — tedy v době, kdy vzniká basilika nad jeskyní u Betléma — vyhrazuje ve své basilice, která se nazývala liboriánská, místo (snad oltář) pro kult vánoční. Papež Sixtus pak r. 435 dokonce přistavěl k tomuto chrámu kapličku, v níž zpodobnil co nejvěrněji betlémskou jeskyňku.

Ale vraťme se do Betléma. Když v sedmém století na obzor dějin vystupuje

Islam, napadlo ctitele jesliček, aby je přenesli na místo lépe chráněné a bezpečné. A je to papež Theodor, jenž sám pochazel z Palestiny, který přenesl jesličky r. 642 do Říma a umístil je v basilice liboriánské v kapli Narození. A tak nevědomky přenesl úctu pravých jesliček z daleké Palestiny do města Říma.

DOBA OD ROKU 642 DO ROKU 1223

Díváme-li se pozorně na toto druhé údobí, pozorujeme, že je vlastně po stránce bádání o jesličkách dobou nejchudší. — A vskutku, ne snad, že by zájem o jesličky poklesl, ale proto, že okolnosti mu nepřály. První — i když ne nejtěžší — ranou bylo zajisté pro kult jesliček v Betlémě nebezpečí, hrozící od mohamedánských Arabů a později od mocných Saracénů.

Poutě přestaly úplně, basilika Narození Páně byla přeměněna v mešitu. Kult jesliček v Betlémě zaniká.

Ale ani v Římě nebylo skoro jinak; ani v Římě nezakotvila — či lépe nemohla zakotvit — úcta k jesličkám Kristovým. Po přenesení jesliček do Říma stávají se tyto význačnou ozdobou basiliky sv. Liboria, jež — ač již od 11. století byla tak nazývána — zvláště po této události se

nažývá basilikou P. Marie u Jesliček. (Basilica S. Mariae ad Praesepe.) O jesličkách pak čteme, že asi 100 let stály samy, jsouce předmětem obdivu a úcty věřících. Teprve r. 735 nastává určitá změna. Římský lid dal totiž vytvořit pro kapli nádhernou sochu Matky Boží v životní velikosti s Jezulátkem v náruči a socha byla postavena k jeslím. Tak se zde asi po prvé v dějinách setkáváme se snahou zpodobnit výjev oné památné betlémské události pomocí sochy Matky Boží s Ježíškem.

Asi koncem VIII. a začátkem IX. století začínají však také jiné kostely, a to nejen v samotném Římě, ale i mimo Řím, ano i mimo Itálii, napodobovat tuto římskou kapli a také si stavějí kaple či aspoň oltáře Narození Páně. Tato snaha přispěla ovšem značnou měrou k popularisaci kultu jesliček v celém tehdejší křesťanském světě a byla tak zárodkem budoucích betlémů. Teprve vystoupením svatého Františka nastává nejširší rozmach zájmů o jesličky, které odtud již po celých sedm století jsou jedním z hlavních předmětů úcty věřícího lidu.

DOBA OD ROKU 1223 PO NAŠE ČASY

Svatý František z Assisi, jinak zvaný Serafínský, po svém — jak sám praví —

obrácení na cestu dokonalosti, zatoužil vidět svatá místa, po nichž kráčel kdysi Božský Spasitel. I když v té době taková cesta bývala spojena s určitým risikem a osobním nebezpečenstvím, František se do Svaté země dostal. Když se vrátil, rozhodl se, že pro ty lidi, kteří se nemohou vypravit do Svaté země, zpodobní některá místa či výjevy ze života Božského Spasitele. Tak vedle křížové cesty, jež měla připomenout tehdejšímu lidu památku umučení Páně, bylo to velké zpodobnění Narození.

V roce 1223, tedy tři léta před svou smrtí, vypravil se František do Říma, aby si vymohl svolení k uskutečnění této myšlenky. Když svolení dostal, postavil ve vánoční době v lesíku v Grecciu, poblíže svého kláštera v Umbrii, malé a prosté jesličky. Přivedl k nim volka a oslíka a pozval bratry, aby se v určitou dobu shromáždili. Ke slavnosti však přišlo také množství prostých věřících a množství poutníků ze vzdálených míst; přicházeli s lucernami a tak celý lesík ožil světly. Byla to tehdy podivuhodná noc, ve které byli věřící po prvé svědky oslavení lidových jesliček. Úspěch byl veliký, i když sv. František neumístil k jeslím postavy Matky Boží a sv. Josefa. Sám, nejsa kně-

zem, aspoň zpíval a kázal při mši sv. na evangelium o narození Páně. Od té doby konala se tam slavnost každoročně.

Netoliko však v Grecciu, nýbrž i jinde, kam přišli bratři Františkovi, ujímal se tento zvyk. Tak již v roce 1275, tedy orzy po smrti Františkově, se objevují jesličky v Paříži — a o rok později i v Kolíně n. R.

Vystoupením Františkovým se tedy dostalo jesličkám lidového zpodobnění. Zůstává zásluhou Františkovou, že jesličky uvedl jak do přírody, tak i do domovů věřících. Tak nastoupily jesličky svou vítěznou cestu světem.

NAŠE BETLÉMY

Po tomto stručném přehledu dějin kultu jesliček přistupujeme k přehledu našich lidových betlémů. Je nepochybné, že i ve středověku, zvláště pak v době Karlově, zanechalo umění také u nás bohaté ukázky. O lidových jesličkách však nemáme dosti jasných zpráv. Zato víme dost o jesličkách v době probuzenské, kdy měly ráz vysloveně lidový a patřily k výrazným projevům lidové tvořivosti. Z té doby pocházejí i některé krásné exempláře jesliček, které jsou chovány v museích. V rodinách stavěly se však jesličky skromnější. Nechme mluvit *Jiráskova F. L. Věka*,

co o nich říká. Vypravuje, jak v adventě se objevovaly za výkladem t. zv. jesličkové archy. Byly to archy papíru, na kterých byly vymalovány postavy do betlému. Nemívaly velké umělecké ceny, neboť nebyly určeny pro majetné odběratele — a tehdejší umění odbývalo výtvary pro obecný lid. Jesličkové archy měly tu výhodu, že na jednom archu byly vymalovány všechny potřebné figurky. Technické provedení bylo pak již velmi jednoduché. Jak se tehdy stavěly betlémy? První nutností bylo vytvořit si podklad pro betlém, a to byly skály. Bez skal, proláclin a roklí nedovedlo si české dítě představit chudobu Ježíškovu. K vytvoření skal hodil se pak nejlépe černý nebo jiný tmavý papír, který se trochu pomačkal a pro větší efekt postříkal buď nějakými barvami neb dokonce leštěncem olovnatým, jenž dodával skalám zvláštního lesku. To pozorujeme dosti často na jesličkách hornických. Potom bylo nutno přinést mech a položit jej na místa, kde měly stát figurky. Nakonec se postavily figurky, které se z archů vystřihaly, nalepily na tvrdší papír nebo na lupenkové prkénko a opatřily dřívkem, jež jako bodec dole přesahovalo a sloužilo k upevnění figurek v mechu, a betlém byl hotov.

Pozoruhodné bývají *hornické jesličky*, které vyjadřují lásku našeho člověka k jeho práci. Jsou to obyčejně charakteristické stavby, vyjadřující vedle prosté víry umělcovy také lásku k jeho práci a zaměstnání. Často se tu objevují jesličky s mechanismem. Mnohé figurky totiž i pohybem znázorňují práci horníka ve štolách. Hornické jesličky pak umísťují často svatou Rodinu v nějaké opuštěné šachtě. Jesličky, opatřené mechanismem, vyžadují ovšem figurky dokonalejší a důkladnější, jaké vidáme jen ve větších betlémech nebo na výstavách. Figurky bývají omalovány podle výtvarnickovy fantazie. V některých betlémech se objevují na místě jesliček také české kolébky. Mechanické jesličky se však nerozšířily pro svou nákladnost a obtížné zpracování a zůstaly omezeny na raritní výtvo-ry.

Zvláštností speciálně českomoravskou jsou tak zvané „*české jesličky*“. Domácí umělci totiž nechávali proniknout ve svých výtvorech čistě národní prvky. Vedle českých chaloupek, domků a kostelíků, jež instalovali do svých betlémů, také figurky malovali či oblékali do národních krojů. Tento styl, jevící se z počátku jako nedostatek, stal se později vůdčím hlediskem ve snaze postavit vlastní, t. j. české

jesličky. Tyto jesličky měly tedy mít již záměrnou stylisaci národní a krojovou. Tak máme nyní chodské jesličky na Chodsku, hanácké na Hané a pod. Tyto jesličky, často stavěné s uměleckým nadšením, dosáhly zhusta vysoké úrovně a bývaly někdy i dosti nákladné. Přesto u prostého lidu nenacházejí tolik obliby jako jesličky se stylisací aspoň částečně palestinskou.

MÍROVÉ POSELSTVÍ JESLIČEK

Od počátku účty jesliček, pokud o nich víme, spojovalo se zobrazování jeskyně i s nezapomenutelným a krásným zjevem andělů, kteří prozpěvovali oné památné noci „Slávu na výsostech Bohu a pokoj lidem na zemi“. Již od té chvíle, kdy hlásali nebeští duchové ono radostné poselství Narození, proniká a vine se kultem jesliček jako červená nit touha po pokoji a Božím míru na světě. Je to myšlenka, jež se odráží v každém zobrazení jesliček. To novorozené Dítě, ležící v jesličkách, jež zdánlivě bezmocně se dívá na tento svět, je vskutku velikým mezníkem v dějinách a osudech světa. Vždyť nenarodil se jako velký a slavný potomek panujícího královského rodu, jehož panství by mělo být rozšiřováno zbraní, ale rodí se jako

chudé dítě daleko za lidskými obydlími, celkem v neznámé krajině v Betlémě. Již Isaiáš ve starozákonní době předpovídá, že se narodí ne jako král moci a síly, ale jako král a kníže pokoje. (Is. 9, 6.) A tak měli andělé pravdu, když první vystihli tak přesnou povahu vánoc, které měly být lidem ztělesněním pokojného příchodu Božího na tento svět.

Jesličky hlásají nám tudíž pokoj a mír na zemi. Ale ne toliko jesličky samy, ale i celý další život Původce křesťanství. Ani ve svém učitelském úřadě nezapomíná Božský Spasitel onoho slavného příslibu andělského v noci Narození. Když učil své učedníky, když vykládal a hovořil k zástupům drobného posluchačstva palestinského, tu vždy a sladce se snažil o zdůraznění míru pro blaho člověka na této zemi. Jeho často opakovaná slova a přání „Pokoj vám“ ukazují, na jakých základech postavil své učení a jak si představuje blaho člověka na této zemi. Celé evangelium je proniknuto také láskou k bližnímu, která přece daleko raději pomáhá a posiluje nežli ničí a zabíjí.

A díváme-li se dnes na jesličky, co nám mohou říci v této době, tu také z nich slyšíme onu tichou výzvu lásky a dobroty, kterou již po staletí představovaly. A dnes

se snaží lidé celého světa zajistit si trvalý a pevný světový mír. Stamiliony lidí na celém světě bojují a zápasí za mír. Ani my nemůžeme a ani nesmíme zůstat stát stranou tohoto šlechetného úsilí. Naopak, právě jako křesťané, musíme tím horlivěji pracovat a bojovat za mír, chceme-li se skutečně zvat vyznavači Kristovými. — A právě v onom velikém a grandiosním boji mezi silami války a nepřemožitelnými silami míru tklivá, ale výrazná připomínka je idyla vánoc. Již ve středověku bývaly tyto svátky svěceny mírem, a to i tehdy, když někde zuřila válka, neboť aspoň o svátcích vánočních byl zastaven boj. Tento charakter si udržují vánoce dodnes. I z nich celému světu se nese dnes volání a přání, aby se lidé sjednotili a zachránili mír ve světě. Jesličky jsou nám takto i dnes připomínkou křesťanských zásad pokoje a míru, jež nás v duchu evangelia Kristova vedou k tomu, abychom odsuzovali vše, co vede k válkám a krveprolitím. Proto zavrhuje i nestvůrnou obludnost staré společnosti, jež na jedné straně odírala lid o plody jeho práce, aby na druhé straně pro zachování těchto nečistých zisků vedla krvavé války. Jako křesťané vítáme proto tím více všechny snahy, jež vedou k zachování míru, vítáme ušlechti-

lé úsilí obránců míru, kteří odhodlaně bojují za to, abychom mohli v míru žít a pracovat. Proto i my, křesťané, se tohoto zápasu účastníme a právě ve dnech vánočních si znovu přislibujeme, že budeme ještě horlivěji pracovat a modlit se za mír.

Již je tomu asi dávno a dávno, kdy vznikl zvyk blahopřát si k těmto svátkům. Dnes bychom chtěli celému světu přát také to velmi důležité pro štěstí a spokojenost člověka, to, oč se snažíme všichni lidé dobré vůle, aby také světu byl zachován mír a pokoj. Toto přání kéž splyne každému se rtů, kdo cítí lidsky a jehož srdce není ještě pokaženo sobectvím a myšlenkami hříchu. Vždyť i ta radost vánoční i to útulné štěstí, jež dodávají vánoční zvyky rodině, společnosti, ale i jednotlivci, i to by bylo ohroženo, kdyby mír i třeba na čas byl ztracen. Nuže tedy, přejme si velmi tento pokoj. Ale ne toliko přejme si ho. Je dvojí věc, jíž lze tohoto míru dosáhnout. Je to modlitba a práce. Modleme se za mír a pokoj, modleme se, aby Bůh zachoval pokoj nám i našim dětem, ne toliko českým a slovenským, ale všem dětem světa.

A právě proto, že si míru tak vroucně přejeme, že se zaň z celé hloubky svých

srdcí modlíme, musíme se i my sami přičinit o to, aby mír byl světu zachován. Bojujme za světový mír, hajme ho na každém místě a kdykoliv a především pracujme pro mír. Máme k tomu každý z nás nesčíslně mnoho příležitostí. Žijeme ve šťastné zemi, která cele stojí v táboře míru. Dělejme proto vše, co naši vlast posiluje a co činí náš lid šťastným a co mu slibuje krásnější a lepší život. Vždyť právě touto prací nejlépe sloužíme míru. Pracujme každý na svém pracovišti s opravdovou chutí a se snahou, aby tato práce nám všem a zejména našim dětem přinesla nejkrásnější dárek, jaký si můžeme přát pod stromeček — pevný a trvalý světový mír.

Pracovat pro mír a bojovat za světový mír, pracovat tím, že každý z nás se zvýšeným úsilím účastní se budování naší krásné vlasti a bojovat za mír tím, že podporujeme Světovou radu míru a Čs. výbor obránců míru v jejich záslužné činnosti, že vždy a všude vystupujeme jako oddaní stoupenci světového míru, to je dnes poselství, které nejvýrazněji mluví k nám dnes z jesliček. To je největší a nejkrásnější poselství, kterým k nám v současné době promlouvají svátky křesťanské lásky — vánoce.

Tak promlouvají k nám i duchovní arcipastýři a význační kněží, jejichž několik projevů uzavírá tuto knížku o jesličkách, která chtěla našemu lidu připomenout krásu poesie jesliček, vylíčit jejich historii a především poukázat na to, jak právě v dnešním čase jesličky promlouvají ke katolickému křesťanu neobyčejně naléhavě a vyzývají ho, aby celým svým srdcem a celou svou duší stál za věcí míru, aby mír hájil, proň bojoval a pracoval.

Pokoj lidem dobré vůle

*Z projevu biskupa dr. Ambroža
Laciaka, apoštolského administráto-
ra trnavského na biskupské konfe-
rencia v Bratislave v dubnu 1951.*

My, príslušníci rímsko-katolickej cirkvi, s úprimným srdcom sledujeme šlachetné podujatie, ktoré smeruje k odstraneniu medzinárodného napätia a k vybudovaniu predpokladov pre trvalý a spravodlivý mier. Denne sa modlíme k Otcovi nás všetkých, aby bratská a trpezlivá láska medzi ľuďmi a národmi, synmi a dcérami toho istého nebeského Otca našla cestu dohodnúť sa s každým. My, kresťania katolíci, sme presvedčení, že každý človek je našim blížnym, každý národ rovnoprávnym členom veľkej rodiny národov sveta. Preto sa vďačne pripojujeme k tomu vznešenému úsiliu, ktoré sa snaží vyviesť jednotlivé národy z ovzdušia napätia, z nebezpečenstva hrozivého svetového požiaru, z úzkoprsej mentality sebecka, egocentrizmu. do sféry vzájomnej úcty, dorozumenia a spravodlivosti, do túžobne

očakávanéj sféry trvalého pokoja na celej zemeguli.

Máme za to, že mierový pakt piatich veľmocí bude tým túženým prínosom na ceste k trvalému a spravodlivému mieru a že ako jeho ovocie vznikne dohoda o zákaze a kontrole zbraní hromadného ničenia a nastanie všeobecnej odzbrojenie.

Z pastýrského listu litoměřického biskupa dr. Štěpána Trochty ze dne 22. května 1951.

Je na bíle dni, že při moderním vedení války, která se snadno zvrhne ve světové zápolení a vyžaduje obrovitého nasazení lidí a technického materiálu, vůle a přání malých států a národů není rozhodující a osudy světa spočívají především v rukou velmocí. Proto náš národ, který se stal již tolikrát tragickou obětí velkých zápasících celků — vzpomeňme jen Mnichova — touží tolik, aby se zástupci pěti velmocí opravdu sešli, stávající mezinárodní těžkosti svědomitě a odpovědně projednali a našli takové uspokojivé a spravedlivé řešení, aby byl nejen světový mír zachráněn, nýbrž aby se mohly vedle velkých i malé státy a národy cítit uspokojeny a rozvíjet se ke stále vzrůstajícímu

všeobecnému blahobytu. Za uskutečnění této spravedlivé tužby chceme všemi mravně dovolenými prostředky, jež máme po ruce, usilovat a celou svou duší se modlit. Najde-li pět velmocí společnou cestu ke spravedlivému míru tak, aby i náš národ pocítil zevní i vnitřní uklidnění a úlevu, pak jistě je zahrneme všichni svou vděčností. Již nyní s radostí a nadšením dáváme se do díla budování a výstavby co nejšťastnější budoucnosti své drahé republiky, protože jsme přesvědčeni, že takto podstatně přispějeme k vítězství míru.

Zatím však, žel Bohu, jsme svědky, že přes všechnu vnitřní nechuť a přesvědčení národů, dochází v mnoha zemích k novému zbrojení. Nepřihlíží se zde ani příliš k vnitřnímu odporu a zřejmé nechuti jak lidu, tak i jednotlivců, vydávat se v nové nebezpečí a jít vstříc novým, nevýslovným utrápám. Vždyť mnozí nosí na těle i na duši ještě nezacelené jizvy útrap minulé války. A nelze se divit, že náš národ, který tak dlouho a tak bolestně a potupeně snášel útisk, jenž mu přinesla minulé světová válka, naplňuje starostí a úzkostí hlavně vyzbrojování sousedního západního Německa. Bvť víme, že i tam mnoho lidí nevinně trpělo, že převážná většina německého národa dnes touží po míru a ne-

chce se stát opět obětí militarismu a imperialistických choutek, přece jen naše úzkost by oprávněně vzrůstala tím více, čím více by se projevovalo, že hnací silou nového dění jsou bludné myšlenky, vyrůstající z ideí nacismu a rasismu, jež posely Evropu tolika nešťastnými oběťmi. Proto naše volání po obecném míru je tím více odůvodněno a musí být pochopitelné všem, kdož znají naše minulé utrpení, jakož i starosti o budoucnost národa. Proto stavět se stranou upřímného mírového hnutí anebo připouštět možnost války, ba dokonce válku si přát, bylo by jistě nejen nesrovnatelné se svědomím křesťana, ale i zradou národní věci. S tím větším odporem odvracíme se od oněch jednotlivců, kteří opustili vlast a spojují se s nepřáteli své vlastní země, aby připravovali válku proti své vlasti.

Katolický křesťan má vždy dost důvodů k optimismu a naději, neboť je zvyklý přemáhat zlo dobrem. Ti, kdož patří jednou do království Kristova, ti již také jsou začleněni do království spravedlnosti, lásky a míru.

VÁNOCE — DOBA LÁSKY, POKOJE A ŠTĚSTÍ.

Jestliže vánoční tajemství narození Syna Božího dovedlo v každém věku soustře-

dit zájem a hlubokou účast všeho lidstva, je to jen zárukou, že toto narození Kristovo má v sobě hluboký význam a smysl pro každou dobu. Syn Boží přišel na svět, aby člověka přetvořil, aby z lidí opět udělal syny nebeského Otce. Tato lidstvu těžko pochopitelná Boží láska vytvořila z vánoc dobu lásky, pokoje, štěstí. Jako Bůh obdařil svět tím, co mu bylo nejvznešenějším, tak i lidé ukazují o vánocích lásku a úctu k druhým dárky a laskavostí. Kouzlu vánoc těžko někdo odolá, ba možno říci, že vánoce nám ukazují člověka takovým, jakým by měl býti vždy, po celý rok. U jeslí každý z nás nejlépe pozná, v čem se nebeskému poselství světu nejen přibližujeme, ale v čem se i oddalujeme. A proto nezapomínejme nikdy při jesličkových pobožnostech, že za vším kouzlem, krásnou hudbou, zpěvem, osvětlením, skrývá se něco hlubšího, významnějšího, sám lidský život. Učinit člověka šťastnějším, lepším, vyrovnanějším, v tom je náplň i sama podstata oslavy Kristova narození. A každá doba má svoji určitou potíž, svízel, která od skutečnosti lidského štěstí odvádí. V naší době, v této chvíli, je to otázka udržení světového míru a klidu.

Pochopíme při zpěvu slov: „... a na zemi pokoj lidem dobré vůle“, že tato slova

se bezprostředně dotýkají každého z nás a že nás volají, abychom učinili vše pro zabezpečení míru a pokoje mezi lidmi? Pak vánoční poselství dostane pro nás ráz velmi jasný a povede nás ke zvýšenému úsilí v boji za udržení míru jako předního předpokladu důstojného lidského života. Proto prosím všechny věřící, ale hlavně děti a mládež — tuto naději vlasti i lidstva — aby více než kdy jindy zasvětili své prosby a modlitby, své zpěvy a hru u Kristových jeslí velké myšlence míru mezi lidmi. Jsem jist, že tím se nejvíce přiblížíme přání samotného znovuzrozeného Krista. „Proste a bude vám dáno,“ pravil sám. Prosme s jistotou, že mír nám bude zachován!

Antonín Stehlík, kapitulní vikář pražský.

V Praze, 22. listopadu L. P. 1951.

*Msgrc Eduard Oliva, generální vikář
litoměřické diecése a probošt*

Narození Ježíše Krista, Syna Božího, Knížete míru a pokoje, ohlásily sbory andělů radostným „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“.

Ježíš Kristus přišel na zemi proto, k tomu se narodil, aby celému světu, všemu lidstvu, všem věkům dal pokoj a mír.

Avšak na každém jednotlivém člověku, na jeho dobré vůli záleží, zda chce tento dar nebe, mír, přijmout a trvale zachovávat, nebo zda jej svou zlou vůlí, zlobou, válkou poruší.

O svátcích vánočních, nejradostnějších svátcích v roce, nejradostnějších právě pro nebeský příslib Pokoje a Míru lidem dobré vůle, zamysleme se znovu nad skutečností, že mír musíme chtít. Chceme-li jej mít, musíme všechnu svou vůli zaměřit na dosažení a zachování trvalého a opravdového míru, musíme pro mír pilně pracovat.

Dobrou vůli po míru musíme projevovat celým svým životem, svědomitým plněním všech svých povinností, poctivou a usilovnou prací na svém pracovišti, ať je to v dole, v huti, v továrně, na poli, ve škole nebo v kanceláři.

Bude-li naše vůle po míru opravdu dobrá a pevná a bude-li se projevovat stále účinněji skutky, naší poctivou prací na budování naší drahé vlasti, pak tato dobrá vůle po míru musí zvítězit nad zlou vůlí oněch několika jednotlivců, kteří nechtějí mír a proti vůli Boží i dobré vůli stamilionů lidí na celém světě se snaží rozpoutat novou světovou válku.

Věřící katolický lide, až se znovu o nastávajících svátcích vánočních shromáždíš v našich krásných chrámech o půlnoční mši svaté a uslyšíš slova „Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis“ — „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“, obnov v sobě znovu pevný úmysl, že budeš celou svou vůlí chtít mír, že budeš pro mír všemi svými silami poctivě a vytrvale pracovat. Pak budeš moci právem ve své vánoční modlitbě oslovovat Boha „Otče náš“, neboť i o tobě budou platit slova Kristova „Blahoslavení pokojní, neboť oni Synové Boží slouti budou“.

Z pastýřského listu Královéhradeckého biskupa dr. Mořice Píchy ze dne 18. března 1951.

K nejvzácnějším darům, kterých Bůh popřává lidem, náleží mír a pokoj. V dobách míru nepřipadá ani na mysl, jakou cenu má pokoj. Teprve při představě dravé litice války uvědomuje si každý, jakým drahocenným darem nebes jest mír. Tu teprve celý svět touží, aby mír byl zachován a tu teprve lze ocenit také, proč církev denně a při každé mši svaté se modlí: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,

uděl nám pokoje“, a proč k litanii lore-tánské připojena je prosba: „Královno Míru, oroduj za nás!“ A zvláště o mír, o světový mír prosme a modleme se v těchto dobách, drazí křesťané, o jeho zachování, upevnění a zajištění. Práce pro mír je věcí bohumilou, neboť Bůh jest dárce a milovníkem pokoje. A proto rouhačem a nenávistníkem Boha jest, kdo osnuje válku! Službu Bohu prokazovat budete, drazí křesťané, když i Vy svým přičiněním, svou pomocí, svou vůlí i svými modlitbami, posílíte snahy obránců míru! Při vzpomínce na hrůzy minulé války, na smrt tolika lidí, mezi nimi snad i Vašich drahých a Vám blízkých, na pustošení měst a vesnic a barbarské ničení cenných památníků kultury, podporuje pro lásku Boží požadavky Světové rady míru, která se na jeho obranu utvořila.

Světová rada míru je i Vaším mluvčím, bojuje i pro Vás a za Vaše životy a pro výsledky Vaší práce! Pamatujte, že i na nás katolicích leží odpovědnost za osud lidstva, za budoucnost a štěstí lidí našeho národa a naší vlasti. Musíme zabránit válce! Budiž nám ctí a povinností, abychom na této snaze, která jest tak důležitá pro celý svět, měli co největší podíl. I na nás záleží, zda požadavek Světové rady míru

o uzavření paktu pěti velmocí, čili míru světového, bude splněn. K tomu nám dopomáhej Bůh. Prosme Boha, aby světový mír rozklenul se nad celým světem, jako pokojný a krásný náboženský život zavládl v naší republice.

LISTY VÍRY

Svazek 4.

Řídí Prof. P. Josef Beneš

—

JESLIČKY

Pokoj lidem dobré vůle

Odpovědný redaktor a korektor Miloslav Drahota. Technický redaktor Jaroslav Polák. Šéfredaktor Václav Šnajdr. — 301-02-60, 68946/51/III/1, 12. Sazba 13. 12. 1951. Tisk 12. 12. 1951. I. vydání. Náklad 20.000 výtisků. Plánovací archy 1. Autorské archy 0,82. Vydavatelské archy 0,86. Papír 22. Ze sazby písma garmond New Ideal vysadily a rotačním tiskem vytiskly Jihočeské tiskárny, n. p., České Budějovice, Rooseweltova 7.

Cena šité brožury 4 Kčs.

Vydala Česká katolická Charita v nakladatelství

Vyšehrad, Praha II, Karlovo n. 5.